

ISSN 1822-119X

Mokytojų ugdymas. 2009. Nr. 13 (2), 148–153

Teacher Education. 2009. Nr. 13 (2), 148–153

Audronė JUODAITYTĖ, Laimutė BOBROVA

Šiaulių universitetas • Šiauliai University

NAUJOS PROBLEMOS EDUKOLOGIJOS MOKSLE IR MOKYTOJŲ RENGIME

Ivadas

Šių metų lapkričio 20 d. Šiaulių universiteto bibliotekoje (Vytauto g. 84) įvyko tęstinė VIII tarptautinė mokslinė konferencija „Mokytojų rengimas XXI amžiuje: pokyčiai ir perspektyvos. Ją rengė Šiaulių universiteto Edukologijos fakultetas (Lietuva) kartu su Rygos mokytojų rengimo ir švietimo vadybos akademija (Latvija) ir Liepojos universitetu (Latvija). Konferencijos rėmėjas – Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas. Konferencijoje dalyvavo žymūs Lietuvos ir užsienio šalių mokslininkai, LR Prezidentūros, Švietimo ir mokslo ministerijos atstovai, pedagogai praktikai, bakalaurantai, magistrantai ir doktorantai.

Konferencijos idėja – *edukologijos mokslas ir studijos aukštojoje mokykloje* – sutapo su Lietuvos švietimo reformos dvidešimtmečiu, ženklinančiu ir edukologijos mokslo raidą bei šiuo mokslu grįstų studijų programų įsitvirtinimo aukštosiose mokyklose etapu. Šiame kontekste būtina paminėti garsius skirtingų epochų Lietuvos pedagoginės minties raidos tyrinėtojus – J. Vabalą-Gudaitį (1982), S. Šalkauskį (1991), A. Maceiną (2002), L. Jovaišą (1981), J. Vaitkevičių (1972), B. Bitiną (1992), V. Aramavičiūtę (1998), K. Pukelį (2004) ir kitus, kurių idėjos orientuoja į šiuolaikinio mokytojų rengimo tobulinimą, visapusiškos asmenybės ugdymą. Jų darbuose persismelkia mintis, kad tik ta visuomenė turi ateitį, kurioje žmogaus švietimas tampa svarbiausiu jos tikslu. Tam pritaria ir žymus švietimo kaitos tyrėjas M. Fullanas (1998), pedagogų rengimo sistemą pripažindamas svarbiu XXI a. visuomenės raidos veiksniumi.

Per šį laikotarpį edukologijos mokslas tapo ypatingu reiškiniu, apimančiu visas šiuolaikinės Lietuvos švietimo grandis, o šio mokslo sukurtos technologijos lėmė naują studijų kokybę Lietuvos universitetuose. Europinių švietimo dimensijų kontekste (Bolonijos deklaracija, 1999; Prahos komunikatas, 2001; Lisabonos

NEW PROBLEMS IN THE SCIENCE OF EDUCATION STUDIES AND TEACHER TRAINING

Introduction

On November 20, 2009, the 8th continuous international scientific conference “Teacher Training in the 21 c.: Changes and Perspectives” took place at the library of Šiauliai University (Vytauto St. 84). It was organized by the Faculty of Education Studies of Šiauliai University (Lithuania) in cooperation with Riga Teacher Training and Education Management Academy (Latvia) and Liepaja University (Latvia). The conference was funded by the Lithuanian State Science and Studies Foundation. The conference was attended by famous Lithuanian and foreign scientists, representatives of the Presidency of the Republic of Lithuania and the Ministry of Science and Education, teachers-practicians, and bachelor, master and doctoral students.

The idea of the conference, *the science of education studies and studies at the higher educational institution*, coincided with the 20 year anniversary of the reform of education in Lithuania, which also marks the development of the science of education studies and the period of consolidation of study programmes grounded on this science at higher educational institutions. In this context it is essential to note famous researchers who developed pedagogical ideas in Lithuania in different epochs: J. Vabalas-Gudaitis (1982), S. Šalkauskis (1991), A. Maceina (2002), L. Jovaiša (1981), J. Vaitkevičius (1972), B. Bitinas (1992), V. Aramavičiūtė (1998), K. Pukelis (2004) and others, whose ideas are directed towards improvement of contemporary teacher training and development of a complete personality. Their works are marked by the idea that only the society in which the person's education turns into its main aim will have the future. The famous researcher into the educational changes M. Fullan (1998) agrees with this, acknowledging that teacher training system is an important factor of the development of the 21 c. society.

During this period the science of education studies turned into a particular phenomenon, encompassing all components of modern Lithuanian education,

strategija, 2002; Kopenhagos deklaracija, 2002; Berlyno komunikatas, 2003 ir kt.) ryškėja būtinybė ieškoti edukologijos mokslo tobulinimo galimybių ir tuo pagrindu modernizuoti universitetinį mokytojų rengimą, atsižvelgiant į pedagogo veiklos kaitą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gegužės 25 d. nutarimu Nr. 468 patvirtinta Valstybinė pedagogų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo pertvarkos programa (2006) skatina naujų pedagogų rengimo modelių, atitinkančių bendruosius švietimo sistemos atnaujinimo principus, kūrimą. Taigi galima teigti, kad mokytojų rengimas – tai esminga šio laikmečio aktualija, išreikšta strateginiuose švietimo dokumentuose.

Konferencijos plenariuose posėdžiuose buvo atkreiptas dėmesys būtent į edukologijos mokslo ir studijų aukštojoje mokykloje problemas. Prof. habil. dr. Palmira Jucevičienė, viena Lietuvos edukologijos metodologinių pagrindų kūrėjų, analizavo edukologijos mokslo terminų, sąvokų ir tezauro švietimui sudarymo problemas, kurios iškilo dėl Švietimo ir mokslo ministerijos edukologų bendruomenės pasiūlyto tarptautinio tezauro. Jame, mokslininkės nuomone, nepaisoma Lietuvos mokslo metodologinės tradicijos ir iškraipoma pagrindinių edukologijos mokslo sąvokų – *ugdymas*, *švietimas*, *lavinimas* – esmė. Profesorė, pasitelkdama Lietuvos pedagogikos klasiko S. Šalkauskio mintis, teigė, jog remiantis Švietimo ir mokslo ministerijos grupės specialistų pasiūlytais terminais edukologijos moksle gali įsitvirtinti „profaniškoji“ kalba. Pranešėja ragino edukologijos mokslininkus tęsti Lietuvos edukologijos mokslo tradicijas ir rūpintis šio mokslo metodologines idėjas atitinkančių terminų išsaugojimu bei plėtojimu.

Prof. habil. dr. Bronislovas Bitinas, pratęsdamas Palmiros Jucevičienės mintis dėl edukologijos mokslo tezauro, atkreipė dėmesį į *auklėjimo* terminą ir jo reikšmę edukologijos mokslui bei ugdymo praktikai. Pranešėjas nurodė, kad *auklėjimo* sąvoka turi galias tradicijas Lietuvos edukologijoje ir ypač svarbi ugdymo praktikai, nes būtent ja apibrėžiame tokius procesus, kaip *pilietinis*, *dorinis*, *moralinis*, *etinis* ir kt. auklėjimas. Profesoriaus nuomone, auklėjimo sąvoka kartu reiškia ir *saviauklą*, *savivoką*, *savęs*, *savo elgesio* ir *santykio su tikrove* pažinimą.

Profesorė dr. Linutė Kraujutaitytė-Juškevičienė gvildeno vieną svarbiausių aukštojo mokslo reformos problemų – universitetų valdymą. Pranešėja pademonstravo, kaip naujai parengtuose aukštąjį mokslą reglamentuojančiuose LR švietimo dokumentuose yra įprasminamas tradicinis mąstymas, būdingas industrinei, o ne postmoderniajai visuomenei. Profesorės

whilst the technologies created by this science determined new quality of studies at Lithuania's universities. In the context of European education dimensions (Bologna declaration, 1999; Prague communiqué, 2001; Lisbon strategy, 2002; Copenhagen declaration, 2002; Berlin communiqué, 2003 et al.) the necessity to search for the opportunities of improvement of education studies and, based in that, to update university type teacher training, considering the changes in the teacher's activity, becomes distinct. National Programme for the Reform of Teacher Training and Qualification Improvement (2006), approved by the decision of the Government of the Republic of Lithuania No. 468, dated May 25, 2006, promotes the creation of new teacher training models, corresponding to general principles of updating the system of education. Thus, it can be stated that teacher training is a fundamental relevant issue of this period, articulated in strategic documents on education.

Plenary meetings of the conference focused namely on the problems of the science of education studies and studies at the higher educational institution. Prof. Habil. Dr. Palmira Jucevičienė, who is one of the creators of methodological foundations of the science of education studies in Lithuania, analysed the problems of scientific terms, concepts and of compiling a thesaurus of education, which appeared due to the international thesaurus, proposed to the communities of educologists by the Ministry of Education and Science. In the researcher's opinion, it does not follow the methodological tradition of the science of Lithuania and distorts the essence of key concepts of education studies: *education* (imparting knowledge or skill), *education* (institutions, people involved with teaching), and *development* (improvement). The professor said that the terms proposed by the specialists of the ministry of Education and Science might result in consolidation of "irrelevant" language. The speaker called the researchers in education studies to continue the traditions of the science of education studies and take care of preservation and development of terms that correspond to the methodological ideas of this science.

Continuing P. Jucevičienė's ideas about the thesaurus of the science of education studies, Prof. Habil. Dr. Bronislovas Bitinas pointed out the term *upbringing* and its meaning to the science of education studies and educational practice. The speaker pointed out that the concept *upbringing* had long lasting traditions in education studies of Lithuania and was particularly important to the educational practice because namely it helps to define such processes as *civil*, *moral*, *ethical*, etc. upbringing. In the professor's opinion, the concept of upbringing at the same time means *self-upbringing*, *self-concept*, and cognition of *oneself*, *one's behaviour* and *relationship with reality*.

Professor Dr. Linutė Kraujutaitytė-Juškevičienė

nuomone, beveik visuose jos analizuotuose švietimo dokumentuose nėra akcentuojamas universiteto bendruomenės dalyvavimas valdyme. Būtent minėtas požiūris, pranešėjos teigimu, leidžia manyti, jog ateityje universitetų valdyme bus atsisakoma postmoderniajai visuomenei būdingo liberalaus požiūrio į pagrindinius valdymo dalyvius – universitetų administraciją, dėstytojus ir studentus.

Dr. Emilija Sakadolskienė, didžiąją pedagoginio darbo patirtį įgijusi dirbdama daugelyje JAV universitetų, pranešime kritiškai įvertino universitetinio mokytojų rengimo aplinkas, skirstydama jas į veiksmingas ir neveiksmingas. Veiksmingoms aplinkoms autorė priskyrė tas, kurios sudaro studentams, būsimiesiems mokytojams, galimybes dirbti komandose, bendrauti su dėstytoju *aš ir tu* kontekste ir dialogo pagrindu įsitraukti į kūrybos procesus. Neveiksmingos, pranešėjos nuomone, yra tos aplinkos, kurios prisotintos informacinių technologijų ir sukcentruotos į studentų žinias, o ne į praktinę veiklą ir būtinų gebėjimų ugdymą(-si).

Kita pranešėja prof. dr. Alida Samuseviča apibūdino mokytojų rengimo kokybę Latvijoje, išryškino silpnąsias ir stipriausias šio rengimo sritis, atliko grėsmių ir galimybių studiją. Profesorės nuomone, mokytojų rengimo kokybė Latvijoje nepakankama, jos siekis reikalauja sutelktų universiteto bendruomenės (vadybės, dėstytojų, studentų) pastangų.

LR Prezidentės vyriausioji patarėja Virginija Būdienė apžvelgė Lietuvos mokslo pertvarkos strategijos realizavimo problemas, priminė 2006-ųjų metų pabaigos dviejų politinių jėgų – konservatorių ir liberalų – paskelbtas idėjas ir pasisakymus, atsakant į klausimą, kaip turėtų būti reformuojamas Lietuvos aukštasis mokslas. Akademinė bendruomenė ne visiems pasiūlymams pritarė, tačiau, pasak pranešėjos, gyvenimas yra toks, kad valstybėje ir vyksta pokyčiai per mokslą reguliuojančius naujus įstatymus. Todėl vyriausioji Prezidentės patarėja, analizuodama aukštojo mokslo reformos problemas, apžvelgė šios sistemos pokyčius: patvirtintas Aukštojo mokslo įstatymas, priimtas nutarimas, numatantis Aukštojo mokslo įstatyminę bazę – Konstitucinio teismo sprendimus, kurie turi svaresnę reformatorišką galią negu įstatymas. Pranešėja priminė, kad praėjusių metų Konstitucinio Teismo išaiškinimas atvėrė kelią visuotiniam aukštajam mokslui ir apgynė asmeninį studijuojančiųjų interesą. Viešasis nutarimas, pranešėjos teigimu, pasireiškia valstybės suinteresuotumu padengti įvairių specialistų, kurių reikia valstybei, išlaidas už studijas iš biudžeto, kuris yra surinktas iš mokesčių mokėtojų. Tas faktas, kad kai kurios nepopuliarios studijų programos 2009-aisiais

examinated one of the most important problems of the reform of higher education, management of universities. The speaker demonstrated that new documents on higher education of the Republic of Lithuania gave a sense to traditional thinking that is characteristic to the industrial and not to the post-modern society. In the professor's opinion, almost all analysed documents do not emphasize participation of the university community in management. Namely the above mentioned attitude, as the speaker stated, enables to think that in the future the liberal attitude to main management participants; i.e., administration, lecturers and students of the university, which is characteristic to the post-modern society, will be declined.

Dr. Emilija Sakadolskienė, who acquired most part of her pedagogical experience at many universities of the USA, criticised teacher training environments of the universities, stating that some of them were efficient and some, not. The author stated that such environments which created opportunities for students, prospective teachers, to work in teams, communicate with the lecturer in the *I-you* context and get involved in creative processes in the form of a dialogue were efficient environments. Inefficient are those which are saturated with information technologies and concentrated to the student's knowledge and not to the practical activity and (self-)development of necessary abilities.

Another speaker, Prof. Dr. Alida Samuseviča, described teacher training quality in Latvia, highlighted the weaknesses and strengths, carried out the study on opportunities and threats. In the professor's opinion, teacher training quality in Latvia is insufficient; its improvement requires concentrated efforts of the university community (of management, lecturers, and students).

Virginija Būdienė, chief advisor of the President of the Republic of Lithuania, reviewed the problems of implementing the strategy for reforming Lithuania's science, reminded the ideas announced by two political powers at the end of 2006, the Conservatives and Liberals, on reformation of higher education in Lithuania. The academic community approved not all proposals but, according to the speaker, in reality changes in the state take place namely through new laws that regulate science. Therefore, the chief advisor of the President reviewed the changes of this system: endorsement of the Law on Higher Education, enactment of the decision regulating the legal basis of higher education; i.e., that the decisions of the Constitutional Court have more weight with regard to the reform than the law. The speaker reminded that the explanation of the Constitutional Court of last year opened up ways for universal higher education and defended a personal interest of those who are studying. According to the speaker, the public decision manifests itself by public interest to cover costs for studies of vari-

metais nesurinko studentų, nors tokių specialistų labai reikia Lietuvai, Virginijos Būdienės nuomone, įrodo Aukštojo mokslo reformos pataisų neišvengiamumą. Švietimo ir mokslo ministerija pripažįsta padarytas klaidas ir siekia jas taisyti. Kita vertus, vienerių metų reformos rezultatai neleidžia daryti apibendrinimų, nors konkrečiam žmogui jie yra labai svarbūs (ypač tiems, kurie dėl netinkamai sureguliuoto įstoјimo į aukštąsias mokyklas nepateko į norimą studijų programą).

Itin svarbi, manytume, Virginijos Būdienės išreikšta nuostata, kad regioninių universitetų problemos turėtų būti sprendžiamos tame regione, kuriame universiteto ar kolegijos buvimas yra tikslingas. Pranešėjos nuomone, tai yra svarbu todėl, kad būtent regionų savi-valdybėms turėtų rūpėti intelektualinio potencialo išsaugojimas ir plėtra, o kartu ir universiteto, kaip regiono intelektualinio centro, stiprinimas. Šiame kontekste buvo atkreiptas dėmesys ir į stojančiųjų pajėgumą studijuoti universitete bei būtinumą atsakyti į klausimą, kiek įstoja mokyti studentų ir kiek jų baigia studijas.

Mokslinės diskusijos sekcijose vyko orientuojantis į tokias problemines sritis:

- Edukologijos mokslo raida Europos ir Lietuvos mokslo ir švietimo kaitos kontekstuose.
- Edukologijos mokslo teorinių-empirinių tyrimų tarpdiscipliniškumas.
- Edukologijos krypties studijų programų realizavimas, rengiant naujos kokybės specialistus bei mokslininkus tyrėjus.
- Mokytojų kompetencijos ir ugdymo mokykloje inovacijos.
- Edukacinės inovacijos aukštosios mokyklos studijų procese.
- Edukologijos daktaro disertacijų rengimo proceso ir gynimo patirtys.

Analizuodama „Edukologijos mokslo raidą Europos ir Lietuvos aukštojo mokslo ir švietimo kaitos kontekstuose“, prof. habil. dr. Audronė Juodaitytė (Šiaulių universitetas) atkreipė dėmesį į edukologijos ryšius su sociologija ir atskleidė, kaip išsiviraujant sociologinio pobūdžio žinioms edukologijoje formuojasi naujos socialinių mokslų šakos: *švietimo sociologija, socialinė pedagogika, socialinė edukologija*. Profesorė suformulavo socialinių-metodologinių pagrindų nepakankamumo problemą socialinėje edukologijoje (pedagogikoje) ir nurodė šią situaciją lemiančius veiksnius: konservatyvią (kartais – agresyvią, o kartais – pasyvią) šios srities mokslininkų elgseną naujų sociologinių žinių atžvilgiu. Pranešėja ragino edukologijos mokslininkus atkreipti dėmesį į sociologinės paradigmos

ous specialists required by the state from the budget. The fact that some unpopular study programmes in 2009 did not collect students, though such specialists are in bad need for Lithuania, in Virginija Būdienė’s opinion, proves the inevitability of amendments to the reform of higher education. The Ministry of Education and Science acknowledges the mistakes made and seeks to correct them. On the other hand, the results of the reform that lasted one year do not enable to make generalisations, though they are very important for a concrete person (especially for those who due to unsuitable entrance regulations were not admitted to the desired study programme).

In our opinion, a particularly important attitude expressed by Virginija Būdienė is that the problems of regional universities should be solved in that region in which the presence of the university or college is purposeful. According to the speaker, this is important because namely the municipalities of regions should be interested in preservation and development of the intellectual potential and, at the same time, in enhancement of the university as the intellectual centre of the region. In this context attention was paid to the capacity of the entrants to study at the university and the necessity to answer the question, how many students enter the university and how many of them finish studies.

Scientific discussions in groups took place, orientating to the following problem areas:

- Development of the science of education studies in the contexts of changes in science and education in Europe and Lithuania.
- Interdisciplinarity of theoretical-empirical researches of education studies.
- Implementation of study programmes of the trend of education studies, training new quality specialists and scientists-researchers.
- Innovations of the teachers’ competence and education at school.
- Educational innovations in the process of studies at the higher educational institution.
- Experiences of the doctoral theses preparation process and defence.

Prof. Habil. Dr. Audronė Juodaitytė (Šiauliai University) pointed out the links of education studies with sociology and disclosed how, when the sociological type knowledge starts dominating in education studies, new branches of social sciences are being formed: *sociology of education, social pedagogy, and social educology*. The professor formulated the problem of insufficient methodological foundations in social educology (pedagogy) and indicated the factors that influence this situation: conservative (sometimes aggressive and sometimes passive) behaviour of the scientists of this area with regard to new sociological knowledge. The speaker urged the scientists of education studies to

raišką, kuri formuoja edukologijoje lanksčias ir imlias socialinei aplinkai naujas socialinių ir kultūrinių žinių sistemas.

Dalis pranešimų minėtose sekcijose buvo skirta istoriniams edukologijos mokslo aspektams. Elita Strikutė pranešime „Latvijos didaktikos istorinė patirtis (1920–1940) mokytojų rengimo kontekste“ įvertino stalinistinės metodologijos komformistinių pobūdį ir įtaką didaktikos raiškai Latvijos mokytojų rengimui. Profesoriai Inese Jurgena ir Zigurds Mikainis pranešime „Žmogaus teisių studijos kaip pilietinio ugdymo galimybė pažangiems studentams“ išryškino studentų pilietinio ugdymo svarbą, studijuojant žmogaus teisių modulius Latvijos universitetuose.

Doc. dr. Alona Rauckienė (Vilniaus universitetas) supažindino su elektroninio studentų pasiekimų vertinimo Lietuvoje patirtimi, modeliu ir veiklos principais. Klausytojus domino studentų kompetencijų vertinimo galimybės, taikant elektronines priemones: testavimą, kūrybinių darbų vertinimą ir kt. Autorė nurodė privalumus ir pavojus, pažymėdama, kad elektroninis vertinimas negali būti visuotiniu reiškiniu, nes jis yra taikomas kartu su kitais vertinimo metodais.

Mokslininkų pranešimuose buvo analizuojamos aktualios problemos, susijusios su pedagogų dorinių bruožų vertinimu (prof. dr. Romualdas Malinauskas), dėstytojų motyvacijos skatinimu, siekiant jų profesinio meistriškumo, suaugusiųjų švietimo vadybos problemomis. Aptartos produktyvaus dialogo tarp aukštojo mokslo institucijų ir visuomenės galimybės, taikant kooperuotų studijų metodą (doc. dr. Natalija Mažeikienė).

Sekcijoje, kurią inicijavo Edukologijos fakulteto jaunųjų mokslo daktarų ir doktorantų Alumni klubas, buvo nagrinėjamos doktorantų pasirengimo tyrimams ir jų vykdymui problemos, aptariamai tarpdisciplininių disertacinių tyrimų ypatumai. Jaunieji mokslininkai apibūdino atliktų tyrimų reikšmę edukologijos mokslui ir ugdymo praktikai.

Apibendrinimas

Konferencijos apibendrinime-diskusijoje vyko dalykiškas pokalbis apie svarbiausias mokytojų rengimo problemas ir jų sprendimo būdus, pasitelkiant edukologijos mokslo žinias, edukacines aplinkas ir metodus. Pritarta šiuolaikiniam švietimo siekiui – rengti mokytoją intelektualą, įgijusį humanistinę vertybių sistemą, išmanantį mokomąjį dalyką ir jo mokymo metodiką, socialiai aktyvų ir kūrybišką, atvirą kaitai ir nuolat tobulėjantį. Išsakytos pozityvios mintys apie glaudžius mokslinius ryšius su įvairių šalių mokslininkais.

pay attention to the manifestation of the sociological paradigm, which forms new systems of social and cultural knowledge in education studies that are flexible and receptive to social environment.

Part of the papers in the above mentioned groups were dedicated to the historical aspects of education studies. Elita Strikutė in her paper “Historical Experience of Didactics in Latvia (1920 – 1940) in the Teacher Training Context” evaluated conformist character of the Stalinist methodology and influence to the manifestation of didactics in teacher training in Latvia. Professors Inese Jurgena and Zigurds Mikainis in their paper “Studies on the Person’s Rights as a Civil Education Opportunity for Advanced Students” highlighted the importance of students’ civil education, studying the modules of the person’s rights at Latvia’s universities.

Assoc. Prof. Dr. Alona Rauckienė (Vilnius University) familiarised with the experience, model and activity principles of electronic assessment of students’ attainments in Lithuania. The listeners were interested in the possibilities to assess students’ competences by electronic means: testing, assessment of creative works, etc. The author indicated advantages and dangers, noting that electronic assessment cannot be a universal phenomenon because it is applied only in combination with other assessment methods.

The researchers’ papers analysed relevant problems related to assessment of teachers’ moral traits (Prof. Dr. Romualdas Malinauskas), promotion of lecturers’ motivation, seeking their professional mastery, and problems of management of adults’ education. The opportunities of a fruitful dialogue between higher educational institutions and the society, applying the method of cooperative studies, have been discussed (Assoc. Prof. Dr. Natalija Mažeikienė).

The group that was initiated by new doctors and the Alumni Association of doctoral students of the Faculty of Education Studies analysed the problems of doctoral students’ readiness for researches and their implementation, discussed the peculiarities of interdisciplinary researches. New researchers described the importance of the carried out researches for the science of education studies and practice of education.

Generalisation

The conference was summed up by the constructive discussion on the most important teacher training problems and the ways of solving them by means of knowledge, educational environments and methods of education studies. It approved the endeavour of contemporary education to train teachers-intellectuals who have acquired the humanistic value system, have good knowledge of the subject taught and its teaching methods, are socially active and creative, open to changes and permanently improving. The participants were positive about close scientific links with the re-

ninkais, tyrinėjančiais mokytojų rengimo, ugdymo, kvalifikacijos ir perkvalifikavimo problemas. Atkreiptas dėmesys į tai, jog nuolat didėja mokslininkų, dalyvaujančių konferencijose, skaičius. Tai mokslininkai ne tik iš Pabaltijo (Latvijos, Estijos), bet ir kitų kaimyninių šalių (Baltarusijos, Rusijos, Ukrainos, Lenkijos), Balkanų šalių – Kroatijos A. Strossmayerio Osijekio universiteto. Buvo akcentuojamos problemos, susijusios su studijų kokybe. Jų analizei pasitelkiami kritiškesni teiginiai, kurie gvildenami ir grindžiami empirinių tyrimų duomenimis, visa tai siejant su naujos, besimokančios visuomenės edukacine kultūra, multikultūralizmo ir edukacinio pliuralizmo idėjomis, kurios aktualina universitetinio ir neuniversitetinio mokytojų rengimo bei mokytojo profesinės veiklos, jo pasaulėjautos ir asmenybės saviugdą pokyčius.

searchers of various countries who investigate teacher training, education, qualification and re-qualification problems. It was pointed out that the number of scientists who take part in conferences is constantly increasing. These are scientists not only from the Baltic countries (Latvia, Estonia) but also from the neighbouring countries (Byelorussia, Russia, the Ukraine, Poland), and from Balkan countries (Strossmayer University of Osijek in Croatia). The scale of research interests is expanding. Particularly emphasized are the problems related to the quality of studies. They are analysed, employing more critical statements, which are examined and grounded on the data of empirical researches, relating all of it to the educational culture of the new, learning society, multiculturalism and educational pluralism ideas, which add relevance to the changes in university and non-university teacher training, the teacher's professional activities, his/her attitude, and personality self-development.

Literatūra • References

Aramavičiūtė, V. (1998). *Ugdymo samprata*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
Bitinas, B. (1992). *Didaktinės kompetencijos*. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.
Fullan, M. (1998). *Pokyčių jėgos: skverbimasis į ugdymo reformos gelmes*. Vilnius: Tyto Alba.
Jovaiša, L. (1981). *Asmenybė ir profesija*. Kaunas.

Paulauskas, R. (1990). *Stasio Šalkauskio ir Antano Maceinos filosofinė pedagogika*. Vilnius: Žinijs.
Pukelis, K. (2004). *Mokytojų rengimo idealinio modelio parametrai*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
Valstybinė pedagogų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo pertvarkos programa. Valstybės žinios. 2006 m. gegužės 27 d., Nr. 60–2139.

LAIMUTĖ BOBROVA

Socialinių mokslų (edukologija) daktarė,
Šiaulių universiteto Kūno kultūros ir sporto pedagogikos
katedros docentė.
Moksliniai interesai: mokinių ir studentų sveikatos
ugdymas, gyvenamosios tyrimai.

Doctor of Social Sciences (Education Studies),
Associate Professor of the Department of Physical
Education and Sports Educology, Šiauliai University.
Research interests: development of pupils' and
students' health, empirical research on lifestyle.

Address P. Višinskio Str. 25, LT-76351 Šiauliai, Lithuania
E-mail: l_bobrova@hotmail.com

AUDRONĖ JUODAITYTĖ

Socialinių mokslų (edukologija) habil. daktarė,
Šiaulių universiteto Edukologijos katedros profesorė,
Edukacinių tyrimų mokslinio centro direktorė.
Moksliniai interesai: studijų kokybės tyrimai,
vaikystės fenomenas, vaikystės pedagogų rengimas.

Habilitated Doctor of Social Sciences (Education
Studies),
Professor of the Department of Education Studies,
Šiauliai University,
Director of the Scientific Center
of Educational Researches.
Research interests: researches on the quality of studies,
the phenomenon of childhood, childhood

Address: P. Višinskio Str. 25, LT-76351 Šiauliai, Lithuania
E-mail: etmc@cr.su.lt